

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Президії НАН України

від «22» лютого 2023 р. № 96

СТАТУТ

**Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова
Національної академії наук України**

(нова редакція)

ідентифікаційний код 05411357

м. Дніпро – 2023

1. Загальні положення

1.1. Інститут геотехнічної механіки ім. М.С.Полякова Національної академії наук України (далі – Інститут) є державною бюджетною неприбутковою науковою установою, що заснована на державній власності, перебуває у віданні НАН України, входить до складу Відділення механіки НАН України.

1.2. Інститут діє відповідно до Конституції України, Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та інших актів законодавства, Статуту Національної академії наук України, Основних принципів організації та діяльності наукової установи Національної академії наук України та цього Статуту.

1.3. Рішення про створення Інституту прийнято колегією Державного Комітету Ради Міністрів СРСР з питань науки та техніки (витяг з протоколу від 15 червня 1967 року № 41), постановами Ради Міністрів УРСР від 03 липня 1967 року № 422 та Президії АН УРСР від 06 липня 1967 року № 206. Постановою Президії Національної академії наук України від 23 жовтня 2002 року № 320 Інституту присвоєно ім'я М.С. Полякова.

Інститут є правонаступником майна, прав та обов'язків Інституту проблем природокористування та екології Національної академії наук України (код ЄДРПОУ 05540095), що припиняється шляхом приєднання (постанова Президії НАН України від 09.06.2021 № 193 «Про припинення Інституту проблем природокористування та екології Національної академії наук України»).

Інститут здійснює науково-методичне керівництво Відділенням фізики гірничих процесів Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова Національної академії наук України (код ЄДРПОУ 24647077) (постанова Президії НАН України від 27.10.2021 № 331 «Про перейменування Інституту фізики гірничих процесів НАН України та включення до складу Відділення механіки НАН України»).

1.4. Інститут є юридичною особою, має самостійний баланс, круглу гербову печатку зі своїм найменуванням, інші необхідні печатки та штампи, рахунки у національній та іноземній валюті, відкриті відповідно до законодавства України, а також може мати товарний знак, який реєструється в установленому порядку, емблему, веде діловодство та бухгалтерський облік згідно із законодавством України.

Інститут має право укладати угоди, набувати майнових та немайнових прав, нести відповідальність, бути позивачем і відповідачем у суді відповідно до законодавства.

1.5. Інститут діє на підставі цього статуту, який затверджується Президією НАН України.

Статут Інституту та зміни до нього розробляє дирекція Інституту і після обговорення у колективі наукових працівників розглядає вчена рада Інституту.

1.6. Інститут створений та діє з метою проведення наукових досліджень, спрямованих на отримання та використання нових знань у галузі розробки

родовищ корисних копалин, сприяння науково-технічному прогресу гірничодобувної, гірничопереробної та енергетичної галузей, доведення наукових і науково-технічних знань до стадії практичного використання, підготовки висококваліфікованих наукових кадрів, задоволення соціальних, економічних і культурних потреб та інноваційного розвитку країни. Для Інституту наукова та науково-технічна діяльність є основною.

1.7. Інститут підлягає обов'язковій державній атестації в порядку, визначеному законодавством, та оцінюванню ефективності діяльності за методикою, затвердженою Президією НАН України.

1.8. Інститут щороку звітує про свою наукову і науково-організаційну діяльність перед Відділенням механіки або у разі потреби перед Президією НАН України.

1.9. З метою незалежної оцінки результатів наукової (науково-технічної, науково-педагогічної, науково-організаційної) діяльності Інституту при ньому за рішенням Президії НАН України може створюватись наглядова рада.

1.10. Найменування Інституту:

українською мовою:

повне: Інститут геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова Національної академії наук України;

скорочене: ІГТМ НАН України;

англійською мовою:

повне: M.S. Poliakov Institute of Geotechnical Mechanics of the National Academy of Sciences of Ukraine;

скорочене: IGTM of the NAS of Ukraine.

1.11. Місцезнаходження Інституту: 49005, Україна, м. Дніпро, вул. Сімферопольська, 2А.

2. Основні завдання Інституту

2.1. Основними завданнями Інституту є:

2.1.1. Проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень з метою одержання нових наукових знань та їх використання для практичних цілей відповідно до таких основних наукових напрямів діяльності Інституту:

– властивості гірничих порід і масивів, їх руйнування і керування напружено-деформованим станом;

– наукові основи гірничо-технічних процесів, техніки та технології видобутку і переробки природних та техногенних корисних копалин;

– фізико-технічні та геологічні основи технологій видобутку шахтного метану;

– процеси і технології енергоперетворень вугілля та шахтного метану, параметри функціонування і структура енергетичних комплексів; енергозаощадження і надійність гірничих виробництв;

– геоecологія природних ресурсів і техногенних середовищ, техногенний вплив й наукові основи регіональної системи ecологічного

моніторингу та прогнозу екологічних наслідків функціонування гірничодобувних та гірничопереробних підприємств на етапах їх проектування, будівництва й експлуатації.

2.1.2. Проведення науково-технічних (експериментальних) розробок, що базуються на наукових знаннях, отриманих у результаті наукових досліджень чи практичного досвіду, з метою доведення таких знань до стадії практичного використання.

2.1.3. Надання науково-технічних послуг в галузі видобутку і переробки корисних копалин, енергетики, будівництва та реконструкції об'єктів гірничого виробництва, енергетичних комплексів, оцінки антропогенного та техногенного впливу на довкілля, що супроводжується видачею рекомендацій, погоджень та експертних висновків, виконання проектування об'єктів, розробки нормативно-методичних та інших документів, науково-технічного супроводу проектування та ведення робіт з таких напрямів:

- наукове обґрунтування та проектно-конструкторська розробка технологій, способів, машин і обладнання для видобутку та переробки корисних копалин, в тому числі: вугілля, рудної і нерудної мінеральної сировини, нафти, газу, поліметалічних руд та розсипів, уранової руди та ін.;

- визначення фізико-механічних та теплофізичних властивостей корисних копалин і гірських порід, самозаймання вугілля, оцінка складу інертного пилу, визначення концентрацій шахтних газів та технічно досяжних рівнів залишкової запиленості повітря у гірничих виробках, визначення ступеню метаморфізму, виходу легких речовин вугільного пласта та нижніх меж вибуховості вугільного пилу;

- визначення геомеханічного стану гірського масиву та техногенних об'єктів, параметрів кріплення гірничих виробок та охоронних конструкцій при розробці корисних копалин відкритим та підземним способами;

- вивчення геологічної та гідрогеологічної будови масивів гірських порід та техногенних об'єктів, обґрунтування технічних і проектних рішень щодо будівництва споруд і об'єктів гірничих підприємств;

- розробка методів розрахунку параметрів, контроль, діагностика, оцінка та обґрунтування технічних рішень щодо стійкості гірничих виробок, уступів кар'єрів, підземних, заглиблених та поверхневих споруд;

- вентиляція гірничих підприємств, шахт, дегазація вугільних пластів при веденні гірничих робіт, ізолюваний відвід, утилізація метану;

- технологія ведення гірничих робіт та розробки корисних копалин, планування розвитку гірничих робіт;

- управління гірським тиском, анкерне, анкерно-рамне та рамне кріплення гірничих виробок та механізація підземних гірничих робіт;

- виконання проектних робіт та авторського нагляду для створення, заміни та впровадження нових технічних рішень та обладнання на вугільних шахтах та інших допоміжних об'єктах;

- геологічні та гідрогеологічні прогнози і моніторинг властивостей та геомеханічного стану породного масиву родовищ корисних копалин, оцінка

запасів корисних копалин, метаноносності вуглепородного масиву, виходу метану на денну поверхню;

- встановлення нових явищ та процесів у породах та мінералах, розробка методів та методик для визначення та прогнозу властивостей порід, стану гірського масиву та гірничих виробок і визначення ступеня структурування порід на різних стадіях їх геологічної еволюції;

- прогноз газодинамічних явищ в шахтах;

- розробка методів розрахунку геомеханічних і фільтраційних параметрів газоносних та викидонебезпечних масивів гірських порід для безпеки ведення гірничих робіт;

- розробка систем діагностики шахтного підйомного устаткування; надання послуг з діагностики та оцінки надійності шахтного підйомного устаткування;

- участь у роботі комісій з розслідування аварій у шахтах і кар'єрах та ліквідації їх наслідків;

- протипожежний захист шахт і розробка технічних рішень щодо ліквідації аварій: прогноз стану пожеж та пожежонебезпечних ділянок, профілактика, проекти гасіння, розкриття ізольованих дільниць, списання пожеж тощо;

- системи аерогазового контролю шахт;

- охорона праці та безпека експлуатації гірничодобувних та гірничопереробних підприємств, наземних, підземних і заглиблених об'єктів і споруд промислового та цивільного призначення;

- удосконалення існуючих та розробка нових технологій, методів, моделей, технічних засобів, цифрових та інтелектуальних систем, принципів організації промислової безпеки, охорони праці та навчання персоналу;

- вдосконалення нормативно-правової бази в галузі охорони праці, екологічної та промислової безпеки;

- удосконалення технологій комплексної безвідходної переробки техногенних родовищ корисних копалин;

- розробка рекомендацій і паспортів щодо виконання буро-вибухових робіт на шахтах і кар'єрах;

- геодезичні та маркшейдерські роботи, розробка проектів та рекомендацій з підробітку об'єктів;

- розробка рекомендацій та науково-технічний супровід рекультивації порушеного середовища та відновлення природних ресурсів;

- розробка наукових основ, методів комплексного розрахунку еластомерних конструкцій важких гірничих машин, що працюють в екстремальних умовах, з метою підвищення їх довговічності, надійності та якості;

- розробка, створення та впровадження прогресивних еластомерних конструкцій важких гірничих машин та споруд, що забезпечують оптимальні параметри системи «людина – машина – оброблюване середовище» для

здійснення видобутку, переробки та збагачення мінеральної сировини на великих глибинах, зокрема нетрадиційними методами;

- розробка принципів, методів та технологій пошуку, вилучення, транспортування, переробки та використання корисних копалин в космічному просторі;

- пошук в космічному просторі Сонячної системи можливих джерел енергії та дослідження перспективних технологій їх освоєння;

- нові методи і технології підвищення ефективності використання ресурсної бази атомної та водневої енергетики, використання альтернативних джерел енергії;

- ресурсозберігаючі технології декарбонізації, зниження викидів в атмосферу, утилізації метану;

- питання диверсифікації видобувних підприємств з використанням екологічно чистих технологій отримання, накопичення та раціонального використання електричної та теплової енергій, а також енергій з відновлюваних, низькопотенційних та вторинних джерел;

- розробка наукових основ, методології та обґрунтування екологічно безпечного освоєння природних ресурсів;

- розробка та адаптація моделей процесів, що використовуються в технологіях видобутку та освоєння природних ресурсів з урахуванням вимог екологічної безпеки;

- розробка та обґрунтування методології вибору стратегії сталого розвитку техногенно навантажених регіонів України;

- розробка наукових основ регіональної системи екологічного моніторингу;

- науково-технічний супровід та обслуговування розробок Інституту: дослідних зразків, малих серій стендів, машин, приладів, обладнання та іншої продукції в порядку, встановленому чинним законодавством України;

- впровадження розробок Інституту та результатів науково-дослідних робіт у виробництво;

- оцінювання відповідності та сертифікація продукції, обладнання та устаткування відповідно до встановлених нормативних вимог вітчизняних та міжнародних стандартів.

2.1.4. Проведення наукової і науково-технічної експертизи.

2.1.5. Підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації через магістратуру, аспірантуру, докторантуру.

2.1.6. Забезпечення високої якості наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, систематичне накопичення і узагальнення наукових результатів, створення умов для реалізації творчих можливостей наукового колективу та соціальний захист працівників.

2.1.7. Збереження і розвиток наукової інфраструктури.

2.1.8. Інформування широкої громадськості про результати своєї діяльності.

2.2. Інститут відповідно до основних завдань:

2.2.1. Розробляє за широкою участю наукового колективу основні наукові напрями діяльності Інституту і подає їх на затвердження Президії НАН України. Під час визначення наукової тематики враховуються рішення Загальних зборів, Президії, Відділення механіки НАН України.

2.2.2. Організує та проводить науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи відповідно до затверджених основних наукових напрямів діяльності та поточних (щорічних) планів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок.

2.2.3. Вивчає, аналізує та узагальнює досягнення світової науки за відповідним напрямом і визначає можливості їх використання в усіх сферах суспільного життя, бере участь у розробленні й реалізації міжнародних програм і проєктів.

2.2.4. Розробляє прогнози та проводить наукову експертизу з відповідних напрямів науки і техніки.

2.2.5. За дорученням органів управління і посадових осіб НАН України відповідно до їх компетенції або з власної ініціативи розробляє прогнози, інформаційно-аналітичні матеріали, пропозиції, рекомендації з певних питань розвитку держави та суспільства, здійснює наукову та науково-технічну експертизу відповідно до договорів, укладених з фізичними та юридичними особами в установленому законодавством порядку.

2.2.6. Бере участь у конкурсах наукових проєктів, науково-технічних розробок і конкурсах на отримання грантів, зокрема й міжнародних конкурсах, за результатами конкурсів забезпечує виконання відповідних робіт і заходів.

2.2.7. Проводить конференції, наради, симпозіуми, виставки, наукові школи, зокрема міжнародні.

2.2.8. Здійснює видавничу діяльність наукового, освітнього та просвітницького характеру, виступає в установленому порядку засновником друкованих засобів масової інформації, наукових видавництв, наукових журналів та наукових видань.

2.2.9. Має власний офіційний веб-сайт, забезпечує розміщення на ньому інформації про основні наукові напрями, структуру та результати діяльності Інституту, здійснює регулярне оновлення зазначеної інформації, а також сприяє висвітленню в засобах масової інформації та соціальних мережах вагомих досягнень і важливих подій в житті Інституту та інших наукових матеріалів, що становлять суспільний інтерес.

2.2.10. Проводить конкурси на заміщення вакантних посад наукових працівників, атестує працівників Інституту.

2.2.11. Утворює у порядку, встановленому законодавством України, спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій за спеціальностями відповідно до основних наукових напрямів діяльності Інституту.

2.2.12. Засновує в порядку, встановленому законодавством, заклади вищої освіти для підготовки фахівців за різними кваліфікаційними рівнями, зокрема магістра та доктора філософії.

2.2.13. Проводить освітню діяльність у сфері вищої освіти, надає освітні послуги шляхом підготовки фахівців за різними кваліфікаційними рівнями відповідно до Закону України «Про вищу освіту», зокрема через магістратуру, аспірантуру та докторантуру, вживає заходів щодо підвищення кваліфікації наукових працівників, сприяє розвитку наукової складової у сфері освіти та залученню талановитої молоді до наукової діяльності.

2.2.14. Здійснює в установленому порядку навчання за програмами післядипломної освіти з метою перепідготовки наукових працівників та спеціалістів, а також утворює спільно з університетами, іншими закладами вищої освіти спеціалізовані кафедри для підготовки фахівців за кваліфікаційним рівнем магістра та (або) доктора філософії.

2.2.15. Розміщує відповідно до договору, укладеного з іншою науковою установою або закладом вищої освіти, структурні підрозділи (лабораторії), що провадять наукову і науково-технічну діяльність, на базі Інституту або такого закладу вищої освіти відповідно до освітніх програм та тематики наукових досліджень.

2.2.16. Розробляє структуру і штатний розпис у межах наявних коштів і затверджує його в установленому в НАН України порядку.

2.2.17. Укладає угоди і договори про наукове та науково-технічне співробітництво з організаціями і юридичними особами, зокрема іноземними й міжнародними, бере участь у виконанні міжнародних наукових та науково-технічних програм і проектів в порядку, встановленому законодавством.

2.2.18. Бере участь у діяльності наукових товариств, асоціацій, спілок і союзів, зокрема іноземних та міжнародних, на правах їх членів, веде інші форми спільної діяльності відповідно до законодавства України. За погодженням з НАН України може входити до об'єднань юридичних осіб з метою виконання своїх статутних завдань із збереженням статусу юридичної особи та фінансової самостійності.

2.2.19. Виступає засновником та співзасновником господарських товариств та бере участь у формуванні статутного капіталу таких господарських товариств виключно шляхом внесення до нього майнових прав на інтелектуальну власність, виключні майнові права на які зберігаються за Інститутом.

2.2.20. Веде будівництво, реконструкцію, а також капітальний ремонт своїх основних фондів, об'єктів наукового, житлового та іншого соціального призначення.

2.2.21. Надає платні послуги за переліком, визначеним законодавством для бюджетних наукових установ, та відповідно до цього статуту.

2.2.22. Здійснює обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

2.3. Інститут має право на укладення договорів оренди майна, зокрема нерухомого, що обліковується на його балансі, а також договорів продажу майна в порядку, встановленому в НАН України.

2.4. Усі види діяльності, які згідно із законодавством потребують спеціальних дозволів чи ліцензій, здійснюються Інститутом лише після їх отримання.

3. Структура Інституту

3.1. Структуру Інституту та зміни до неї розробляє дирекція, її розглядає вчена рада та затверджує Відділення механіки НАН України.

Основною структурною одиницею Інституту є науковий підрозділ, основним завданням якого є провадження наукової, науково-технічної або науково-організаційної діяльності. У штаті такого підрозділу посади наукових працівників становлять не менш як 50 відсотків.

У структурі Інституту можуть бути науково-дослідна частина, управління, відділення, комплекс, центр, відділ, лабораторія, секція, сектор, бюро, група, філія, дослідна станція, дослідне поле, ботанічний сад, дендропарк, парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва, обсерваторія, наукова (науково-технічна) бібліотека, науковий (науково-технічний) музей тощо.

Для вирішення окремих завдань можуть утворюватися тимчасові наукові (творчі) колективи.

Структурними підрозділами Інституту є також управлінські й науково-допоміжні підрозділи і служби.

3.2. Інститут може створювати філії і наукові відділення на правах відокремленого підрозділу Інституту, конструкторські, технологічні і проєктні бюро, дослідні виробництва, підрозділи соціального призначення, а також інші відокремлені підрозділи без прав юридичної особи, що діють за положеннями, затвердженими наказом директора після погодження з вченою радою Інституту.

3.3. Для безпосереднього впровадження у виробництво та/або практичного використання на підприємствах і в установах науково-технічного результату (результатів) при Інституті можуть діяти виробничоорієнтовані наукові установи НАН України, підприємства та організації з правами юридичної особи, що створюються за рішенням Президії НАН України і діють на підставі статуту, який затверджується та реєструється у встановленому в НАН України порядку.

3.4. З метою надання доступу до унікального обладнання для проведення наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок вітчизняними та іноземними вченими за рішенням Президії НАН України можуть утворюватися центри колективного користування науковим обладнанням у формі структурного підрозділу Інституту.

3.5. З метою підтримки та розвитку фундаментальних досліджень на світовому рівні, нових перспективних міждисциплінарних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, координації спільної діяльності та ефективного використання фінансових, матеріально-технічних та кадрових ресурсів за визначеним науковим напрямом наукова група Інституту може входити до державної ключової лабораторії як об'єднання наукових груп

наукових установ та університетів, інших закладів вищої освіти, на основі договору про спільну наукову діяльність у порядку, визначеному законом.

4. Управління Інститутом

4.1 Управління Інститутом здійснюється на основі і в порядку, встановленому Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Статутом Національної академії наук України, Основними принципами організації та діяльності наукової установи Національної академії наук України та цим статутом.

4.2. Інститут очолює директор, який обирається, призначається та звільняється з посади й діє відповідно до законодавства та цього статуту.

4.3. Директор Інституту обирається шляхом таємного голосування на зборах колективу наукових працівників Інституту на строк п'ять років з правом бути переобраним і призначається на посаду Президією НАН України.

Одна і та сама особа не може бути директором Інституту понад два строки.

4.4. Кандидат на посаду директора Інституту має вільно володіти державною мовою, мати науковий ступінь доктора наук або кандидата наук (доктора філософії) і стаж роботи на посадах наукових працівників та (або) науково-педагогічних працівників не менше 10 років. Президія НАН України або Відділення механіки НАН України можуть установити додаткові кваліфікаційні та інші вимоги до кандидата на посаду директора Інституту, що впливають із специфіки діяльності Інституту.

Не може бути обрана, призначена на посаду директора (зокрема, виконувачем обов'язків директора) Інституту особа, яка:

1) за рішенням суду визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена;

2) має судимість за вчинення кримінального правопорушення, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку;

3) згідно з вироком суду позбавлена права обіймати відповідні посади;

4) за рішенням суду визнана винною у вчиненні корупційного правопорушення – протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили;

5) піддавалася адміністративному стягненню за правопорушення, пов'язане з корупцією – протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили.

4.5. Конкурс на заміщення посади директора Інституту оголошується Президією НАН України не пізніше, ніж за два місяці до закінчення строку контракту особи, яка обіймає цю посаду. У разі дострокового припинення повноважень директора Інституту Президія НАН України оголошує конкурс протягом тижня від дня утворення вакансії, призначивши виконувача обов'язків директора Інституту на строк не більше шести місяців.

Вчена рада та колективи наукових відділів Інституту, серед інших визначених Статутом Національної академії наук України органів і осіб, мають право висунення кандидатів на заміщення посади директора Інституту. Пропозиції щодо претендентів на посаду директора Інституту приймаються Президією НАН України або Відділенням механіки НАН України протягом двох місяців від дня оголошення конкурсу на посаду директора Інституту. Кандидатури претендентів, які відповідають встановленим вимогам, вносяться на розгляд зборів колективу наукових працівників Інституту протягом 20 календарних днів від дня закінчення строку подання документів на заміщення вакантної посади.

4.6. Претенденти на посаду директора Інституту розглядаються на зборах колективу наукових працівників Інституту. Кожен член зборів колективу наукових працівників може голосувати лише за одну кандидатуру або не підтримувати жодної з кандидатур.

Вибори вважаються такими, що відбулися, якщо у зборах колективу наукових працівників взяли участь не менше двох третин фактичної чисельності штатних наукових працівників Інституту.

4.7. Рішення зборів колективу наукових працівників Інституту про обрання директора Інституту розглядаються Загальними зборами Відділення механіки НАН України, які рекомендують Президії НАН України:

- призначити на посаду директора Інституту кандидатуру, яка набрала не менше двох третин голосів наукових працівників, присутніх на зборах колективу наукових працівників Інституту;

- призначити на посаду директора Інституту кандидатуру, яка набрала більше 50 відсотків, але менше двох третин голосів наукових працівників, які взяли участь у зборах колективу наукових працівників Інституту, або за наявності вмотивованих заперечень оголосити новий конкурс, призначивши виконувача обов'язків директора Інституту на строк не більше шести місяців.

4.8. Якщо жоден із претендентів на посаду директора Інституту не набрав у першому турі більше 50 відсотків голосів наукових працівників, які взяли участь у зборах колективу наукових працівників Інституту, проводиться другий тур голосування.

До участі у другому турі допускаються два кандидати, які в першому турі набрали найбільшу кількість голосів.

Вибори вважаються такими, що відбулися, якщо у зборах колективу наукових працівників взяли участь не менше двох третин фактичної чисельності штатних наукових працівників Інституту.

Рішення зборів колективу наукових працівників Інституту про обрання у другому турі директора Інституту розглядаються Загальними зборами Відділення механіки НАН України, які рекомендують Президії НАН України:

- призначити на посаду директора Інституту кандидатуру, яка у другому турі набрала не менше двох третин голосів наукових працівників, присутніх на зборах колективу наукових працівників Інституту;

– призначити на посаду директора Інституту кандидатуру, яка у другому турі набрала більше 50 відсотків, але менше двох третин голосів наукових працівників, які взяли участь у зборах колективу наукових працівників Інституту, або за наявності вмотивованих заперечень оголосити новий конкурс, призначивши виконувача обов'язків директора Інституту на строк не більше шести місяців.

4.9. Директор Інституту призначається на посаду Президією НАН України за рекомендацією Загальних зборів Відділення механіки НАН України.

За наявності вмотивованих заперечень Президією НАН України оголошується новий конкурс та призначається виконувач обов'язків директора Інституту на строк не більше шести місяців.

Якщо у першому турі виборів брав участь один кандидат і він не набрав більше 50 відсотків голосів наукових працівників, які взяли участь у зборах колективу наукових працівників Інституту, або якщо у другому турі виборів жоден з кандидатів не набрав більше 50 відсотків голосів наукових працівників, які взяли участь у зборах колективу наукових працівників Інституту, або якщо у зборах колективу наукових працівників взяли участь менше двох третин фактичної чисельності штатних наукових працівників Інституту, вибори вважаються такими, що не відбулися, і Президія НАН України оголошує новий конкурс, призначивши виконувача обов'язків директора Інституту на строк не більше шести місяців.

4.10. Контракт з обраним директором Інституту укладається Національною академією наук України в установленому порядку протягом одного місяця від дня обрання на строк, визначений статутом Інституту, але не більше ніж на п'ять років.

Оплата праці директора Інституту визначається в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, як директору науково-дослідного інституту.

4.11. Директор Інституту може бути звільнений з посади Президією НАН України з підстав, визначених законодавством про працю, а також через порушення умов контракту. Директор Інституту також може бути звільнений з посади у зв'язку з прийняттям рішення про його відкликання зборами колективу наукових працівників Інституту. Підстави для відкликання директора Інституту визначаються законодавством про працю та цим статутом.

Подання про відкликання директора Інституту може бути внесено на розгляд зборів колективу наукових працівників Інституту не менше, ніж половиною статутного складу наглядової або вченої ради Інституту.

4.12. Директор Інституту у межах наданих йому повноважень організовує діяльність Інституту.

4.13. Директор Інституту відповідає перед НАН України за виконання обов'язків, передбачених законодавством, цим статутом, а також контрактом.

4.14. Директор Інституту має право без окремої довіреності:

1) розпоряджатися майном та коштами у межах та у спосіб, що передбачені контрактом, цим статутом та законодавством;

2) представляти Інститут в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, установах, організаціях, підприємствах незалежно від форми власності без окремого на те доручення;

3) відкривати від імені Інституту рахунки в банках та в органах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів у порядку, встановленому законодавством;

4) укладати від імені Інституту договори відповідно до законодавства;

5) приймати на роботу та звільняти з роботи працівників Інституту, визначати їхні посадові обов'язки, застосовувати до них заходи заохочення та стягнення;

6) преміювати працівників відповідно до положення Інституту про преміювання та здійснювати інші види стимулювання праці працівників Інституту;

7) перевіряти якість роботи працівників Інституту та діяльність, спрямовану на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної діяльності;

8) призначати відповідну частину складу вченої ради Інституту;

9) делегувати відповідно до статуту Інституту частину повноважень своїм заступникам та керівникам структурних підрозділів Інституту;

10) видавати у межах своїх повноважень накази, розпорядження та довіреності;

11) вирішувати питання фінансово-господарської діяльності Інституту.

4.15. Директор Інституту зобов'язаний забезпечувати:

1) провадження Інститутом діяльності відповідно до статутних завдань;

2) високоефективну наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність Інституту, зокрема, впровадження результатів його наукових досліджень, міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво;

3) підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації в магістратурі, аспірантурі та докторантурі;

4) підготовку та перепідготовку, підвищення кваліфікації працівників Інституту;

5) виконання державного замовлення та інших договірних зобов'язань Інституту;

6) дотримання Інститутом ліцензійних умов та умов акредитації освітньо-наукової програми;

7) одержання конкурентоспроможних наукових і науково-прикладних результатів;

8) захист прав інтелектуальної власності на результати наукової та науково-технічної діяльності, отримані за рахунок коштів державного бюджету;

9) застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки кадрів вищої кваліфікації;

10) стабільне фінансово-економічне становище Інституту та ефективне використання майна, закріпленого за Інститутом, дотримання вимог

законодавства під час надання в користування іншим особам зазначеного майна;

11) подання НАН України в установленому порядку звітності про використання майна, закріпленого за Інститутом, зокрема, майна, наданого у користування іншим особам;

12) дотримання умов цього статуту та колективного договору;

13) захист інформації відповідно до законодавства;

14) дотримання Інститутом вимог законодавства, забезпечення виконання в установлені строки вимог контролюючих органів у сфері господарської діяльності, а також вимог НАН України;

15) вжиття заходів для вдосконалення управління Інститутом, зміцнення фінансово-господарської, трудової дисципліни;

16) створення належних умов праці відповідно до вимог законодавства, дотримання прав працівників відповідно до законодавства про працю;

17) своєчасність проведення розрахунків з юридичними та фізичними особами;

18) цільове та ефективне використання коштів державного бюджету;

19) своєчасне та у повному обсязі виконання Інститутом зобов'язань перед державним бюджетом та державними соціальними фондами;

20) виконання кошторису доходів і видатків Інституту, недопущення виникнення заборгованості із заробітної плати, за спожиті послуги з енергопостачання та комунальні послуги;

21) ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової, бюджетної і статистичної звітності згідно з чинним законодавством;

22) вжиття у межах своїх повноважень заходів щодо запобігання проявам корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень у Інституті;

23) інформування широкої громадськості про діяльність Інституту.

4.16. Директор Інституту вирішує інші питання, що згідно із законодавством, цим статутом і контрактом належать до його компетенції.

4.17. Директор Інституту щороку звітує перед колективом наукових працівників Інституту про свою діяльність.

4.18. Вчена рада Інституту (далі – вчена рада) є колегіальним органом управління науковою і науково-технічною діяльністю Інституту в частині виключних повноважень, визначених пунктом 4.20 цього статуту, та виконує консультативно-дорадчі функції щодо інших питань наукової і науково-технічної діяльності Інституту.

4.19. Кількісний склад членів вченої ради Інституту становить 28 осіб. Не менш як три чверті складу вченої ради обираються на термін повноважень директора Інституту таємним голосуванням зборів наукових працівників, решта призначається наказом директора Інституту.

Директор Інституту, його заступники з наукової роботи і учений секретар Інституту є членами вченої ради Інституту за посадою.

Голова, його заступники та учений секретар вченої ради Інституту обираються таємним голосуванням з числа її членів.

До складу вченої ради Інституту входять всі члени Національної академії наук України (академіки та члени-кореспонденти Національної академії наук України), які працюють в Інституті. До вченої ради можуть бути обрані (або запрошені та призначені наказом директора Інституту) провідні вчені і спеціалісти, які не працюють в Інституті.

До складу вченої ради Інституту також входять голова ради молодих вчених Інституту та керівник первинної профспілкової організації (профспілковий представник) Інституту.

4.20. До виключних повноважень вченої ради Інституту належать питання щодо:

- 1) визначення стратегії розвитку Інституту та перспективних напрямів наукової і науково-технічної діяльності;
- 2) проведення наукової і науково-технічної оцінки тематики та результатів науково-дослідних робіт;
- 3) затвердження поточних (щорічних) планів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок;
- 4) удосконалення та розвитку структури Інституту;
- 5) затвердження тем дисертацій здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти або наукового ступеня доктора наук і призначення наукових керівників чи консультантів;
- 6) затвердження результатів атестації наукових працівників, аспірантів, докторантів, здобувачів;
- 7) затвердження результатів конкурсу на вакантні посади наукових працівників;
- 8) висування видатних наукових праць для присудження премій, медалей та інших видів відзнак, зокрема міжнародних;
- 9) присвоєння працівникам Інституту вчених звань професора та старшого дослідника і подання відповідних рішень на затвердження до атестаційної колегії центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності, порушення клопотання про присвоєння почесних звань;
- 10) затвердження річних звітів про діяльність Інституту та розгляд кошторисів Інституту;
- 11) ухвалення рішення про розміщення власних надходжень у територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, або в банківських установах державного сектору в порядку, встановленому законодавством;

12) погодження переліку професій і посад Інституту, на яких може застосовуватися гнучкий режим робочого часу та дистанційний режим праці.

4.21. Вчена рада Інституту обговорює основні наукові напрями діяльності Інституту і рекомендує їх до розгляду Відділенням механіки НАН України та затвердження Президією НАН України.

4.22. Вчена рада Інституту має право приймати рішення, якщо на засіданні присутня не менше як половина її облікового складу, за винятком випадків розгляду кадрових питань, висунення робіт на здобуття премій і медалей та інших питань, де обов'язкова присутність двох третин складу вченої ради.

Рішення вченої ради Інституту вважаються прийнятими, якщо за них голосувало понад 50% присутніх членів вченої ради. Рішення приймаються відкритим або таємним (за рішенням вченої ради) голосуванням.

4.23. З метою додаткового сприяння діяльності Інституту, залучення до оцінки результатів його діяльності широкого кола вчених за пропозицією вченої ради Інституту та (або) рішенням Президії НАН України при Інституті може створюватися наглядова рада, зокрема, із залученням іноземних вчених, яка діє відповідно до положення, затвердженого Президією НАН України відповідно до законодавства.

4.24. Для сприяння здійсненню та розвитку наукових досліджень молодих вчених, забезпечення захисту їхніх прав та інтересів в Інституті утворюється рада молодих вчених, яка є колегіальним виборним дорадчим органом, що об'єднує молодих вчених Інституту та діє відповідно до положення про цю раду, яке затверджує директор Інституту після погодження з вченою радою Інституту.

Рада молодих вчених Інституту здійснює свою діяльність з метою забезпечення активної участі молодих вчених Інституту у проведенні наукових досліджень, а також представництва, захисту і реалізації їхніх прав та інтересів. Інститут сприяє її діяльності та може фінансувати заходи і проекти, що ініціюються радою молодих вчених.

4.25. Усі громадяни, які беруть участь у діяльності Інституту на основі трудового договору, утворюють трудовий колектив Інституту.

Основною організаційною формою здійснення трудовим колективом своїх повноважень є загальні збори (конференція) трудового колективу. Конференція проводиться, якщо скликання зборів ускладнене з причин багатозмінності роботи, територіальної відокремленості структурних підрозділів тощо.

Загальні збори трудового колективу вважаються правомочними, якщо в них бере участь більш як половина загальної кількості членів колективу, а конференція – не менш як дві третини її делегатів.

Рішення загальних зборів (конференції) трудового колективу приймаються відкритим голосуванням більшістю голосів членів колективу, присутніх на зборах (конференції).

4.26. Виробничі, трудові і соціальні відносини трудового колективу з Інститутом регулюються колективним договором, який укладається директором з профспілковою організацією Інституту відповідно до Закону України «Про колективні договори і угоди».

4.27. До повноважень трудового колективу Інституту належить:

– делегування наукових працівників для участі у сесіях Загальних зборів НАН України з правом ухвального голосу (крім питань, пов'язаних з виборами дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів та іноземних членів НАН України);

- обговорення та схвалення колективного договору;
- розгляд питань соціального розвитку, зокрема поліпшення умов праці, життя та здоров'я, медичного страхування працівників Інституту та їх сімей;
- затвердження правил внутрішнього трудового розпорядку;
- застосування громадських стягнень;
- порушення питань про притягнення порушників трудової дисципліни в установленому законом порядку до відповідальності.

Питання, які входять до компетенції трудового колективу Інституту, вирішуються трудовим колективом за участю директора Інституту, якщо інше не передбачено законодавством.

4.28. Всі наукові працівники, які перебувають у трудових відносинах з Інститутом, утворюють колектив наукових працівників Інституту.

Збори колективу наукових працівників Інституту вважаються повноважними, якщо на них присутні не менше двох третин фактичної чисельності штатних наукових працівників Інституту.

4.29. Збори колективу наукових працівників Інституту приймають рішення:

- про обрання директора Інституту;
- про відкликання директора Інституту;
- про делегування представників (кандидатів наук, докторів філософії, докторів наук) наукового колективу Інституту для участі у сесії Загальних зборів Відділення механіки НАН України з правом ухвального голосу при обранні академіка-секретаря Відділення механіки НАН України.

4.30. Рішення зборів колективу наукових працівників Інституту приймається двома третинами голосів наукових працівників, присутніх на зборах колективу наукових працівників Інституту.

4.31. Заступники директора Інституту з наукової роботи і учений секретар Інституту призначаються директором Інституту за погодженням з вченою радою Інституту та Відділенням механіки НАН України і затверджуються Президією НАН України на строк повноважень директора Інституту.

Заступник директора Інституту із загальних питань або з адміністративно-господарської роботи призначається директором Інституту за погодженням з Відділенням механіки НАН України та затверджується Бюро Президії НАН України на строк повноважень директора Інституту.

4.32. Керівники відокремлених наукових підрозділів без прав юридичної особи (відділень, філій, центрів) Інституту, керівники (завідувачі) основних наукових підрозділів (відділів) обираються на конкурсних засадах і призначаються на посаду директором Інституту за погодженням з Президією НАН України на строк не більше 5 років з правом переобрання ще на один строк.

4.33. Заступники керівників відокремлених або основних наукових підрозділів (відділів), керівники (завідувачі) лабораторій, секторів у складі відділів, головні та провідні наукові співробітники обираються на конкурсних засадах і призначаються на посаду директором Інституту за погодженням з Бюро Відділення механіки НАН України, а головні наукові співробітники – за погодженням з Президією НАН України.

Старші наукові співробітники, наукові співробітники, молодші наукові співробітники, головні та провідні конструктори (інженери, технологи тощо) та їх заступники з основного напрямку діяльності Інституту, головні та провідні конструктори (інженери, технологи тощо) наукового підрозділу, головні інженери (конструктори, технологи тощо) проєкту обираються на конкурсних засадах і призначаються на посаду директором Інституту.

4.34. Трудові договори з науковими працівниками, зазначеними у пункті 4.33, можуть укладатися як на невизначений строк, так і на строк, визначений угодою сторін, але не більше, ніж на п'ять років, що зазначається в умовах конкурсу.

Наукові працівники, з якими укладено трудовий договір, підлягають періодичній атестації в порядку, встановленому законодавством.

Посади наукових працівників, з якими укладено трудовий договір на визначений строк, після його закінчення вважаються вакантними і для їх заміщення може бути проведено новий конкурс в установленому порядку.

Дійсні члени (академіки) та члени-кореспонденти Національної академії наук України призначаються на посади наукових працівників директором Інституту без конкурсу та затверджуються на посаді в порядку, встановленому в НАН України.

4.35. Інститут може мати почесного директора та радників при дирекції.

Почесним директором Інституту Президією НАН України може бути призначений провідний вчений після досягнення 65-річного віку та звільнення з посади директора Інституту, який тривалий час очолював Інститут, зробив визначний внесок у науку, організацію наукових досліджень та розвиток Інституту і під керівництвом якого Інститут посів провідне місце у відповідній галузі науки та досяг значних успіхів у реалізації результатів досліджень і підготовці наукових кадрів.

Радниками при дирекції Інституту на підставі рішення Президії НАН України директором Інституту можуть бути призначені дійсні члени, члени-кореспонденти НАН України за їх бажанням після досягнення 65-річного віку.

5. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності Інституту

5.1. Фінансове забезпечення діяльності Інституту здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, що складається з загального та спеціального (власні надходження) фондів державного бюджету, та його майнового комплексу.

5.2. Фінансування основної діяльності Інституту, зокрема базове, здійснюється у межах видатків, передбачених у кошторисах на зазначені цілі.

Фінансування робіт за окремими науковими і науково-технічними програмами та проєктами НАН України, виконавцями яких є Інститут, а також надання йому грантів на виконання окремих проєктів, створення молодіжних лабораторій і груп здійснюється на конкурсній основі відповідно до встановленого Президією НАН України порядку.

5.3. Власні надходження Інституту отримуються ним додатково до коштів загального фонду державного бюджету і відповідно до законодавства включаються до його спеціального фонду.

Власні надходження складаються із коштів, отриманих в установленому порядку як плата за надання послуг інститутом згідно з його основною діяльністю, від додаткової (господарської) діяльності, від плати за надання майна в оренду, від реалізації в установленому порядку майна.

До складу власних надходжень Інституту належать також гранти, дарунки, благодійні внески та кошти, що він отримує від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ на виконання цільових програм та заходів.

Власні надходження Інституту спрямовуються на виконання статутних завдань та використовуються згідно з законодавством.

5.4. Інститут самостійно розпоряджається доходами та іншими надходженнями, одержаними від надання дозволених законодавством платних послуг. Такі кошти не можуть бути вилучені в доход держави.

5.5. Інститут використовує доходи виключно для фінансування видатків на своє утримання, реалізацію мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених цим статутом.

Інституту забороняється розподіляти отримані доходи або їх частину серед засновників (учасників), працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб.

5.6. Інститут за рішенням його вченої ради в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, може зараховувати власні надходження, отримані від плати за послуги, що надаються ним згідно з основною діяльністю, благодійну допомогу, гранти (включаючи кошти, що надходять від вітчизняних та іноземних замовників для реалізації наукових, науково-технічних та інноваційних проєктів), на спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті в територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, або на поточні рахунки, відкриті в установах банків державного сектору в порядку, встановленому законодавством.

Зазначені доходи включаються до кошторису Інституту і можуть використовуватися на оплату витрат, пов'язаних із здійсненням та популяризацією наукової діяльності, оплату праці, придбання майна і його

обслуговування, капітальне будівництво та ремонт приміщень тощо у межах статутної діяльності Інституту та чинного законодавства.

5.7. Складовими матеріально-технічної бази Інституту є будівлі, споруди, земельні ділянки, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інші матеріальні цінності, нематеріальні активи.

Майно, що становить матеріально-технічну базу Інституту, закріплюється за ним на основі права оперативного управління.

5.8. Інститут має право використовувати належне йому майно для участі у цивільних і господарських відносинах, зокрема, для ведення фінансово-господарської діяльності, будівництва об'єктів наукового та соціального призначення відповідно до цілей його утворення та в межах цивільної правоздатності.

5.9. На нерухоме майно Інституту не може бути звернено стягнення за претензіями кредиторів.

5.10. Відчуження нерухомого майна НАН України, закріпленого за Інститутом, здійснюється з дозволу Президії НАН України в порядку, визначеному законодавством.

5.11. Продаж основних засобів Інституту здійснюється лише на конкурсних засадах.

5.12. Безоплатна передача майна, яке знаходиться на балансі Інституту, на баланс іншої наукової установи НАН України, чи майна, яке знаходиться на балансі іншої наукової установи НАН України, на баланс Інституту здійснюється без оподаткування, якщо підставою для такої передачі є рішення Президії НАН України.

5.13. Земельна ділянка передається Інституту у постійне користування у порядку, передбаченому Земельним кодексом України, і не може бути вилучена (припинено право постійного користування земельною ділянкою) за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування без згоди Президії НАН України.

Землекористування здійснюється Інститутом відповідно до земельного законодавства.

Передача в оренду Інститутом закріплених за ним на основі права оперативного управління об'єктів власності, а також земельних ділянок здійснюється без права їх викупу відповідно до законодавства України за рішенням Президії НАН України та в порядку, встановленому в НАН України.

6. Припинення діяльності Інституту

6.1. Припинення діяльності Інституту здійснюється шляхом його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації за рішенням Президії НАН України за поданням Бюро Відділення механіки

НАН України або одного із віцепрезидентів НАН України згідно з розподілом обов'язків, а у випадках, передбачених законом, за рішенням суду.

6.2. Ліквідація Інституту здійснюється комісією, призначеною рішенням Президії НАН України, а в разі припинення її діяльності за рішенням суду – комісією, утвореною відповідно до рішення суду.

6.3. З моменту призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження з управління Інститутом. Ліквідаційна комісія складає ліквідаційний баланс Інституту, подає його на затвердження до Президії НАН України. Порядок і строки проведення ліквідації, а також строк для заяви претензій кредиторами визначаються законом.

6.4. Працівникам Інституту, які звільняються у зв'язку з його реорганізацією чи ліквідацією, гарантується додержання їхніх прав та інтересів відповідно до законодавства про працю.

6.5. У разі припинення діяльності Інституту його активи передаються за рішенням Президії НАН України одній або кільком неприбутковим науковим установам НАН України або зараховуються до доходу бюджету.

6.6. Інститут вважається таким, що припинив свою діяльність, з дня внесення до Єдиного державного реєстру запису про державну реєстрацію його припинення.

Президент НАН України
академік НАН України

Анатолій ЗАГОРОДНІЙ

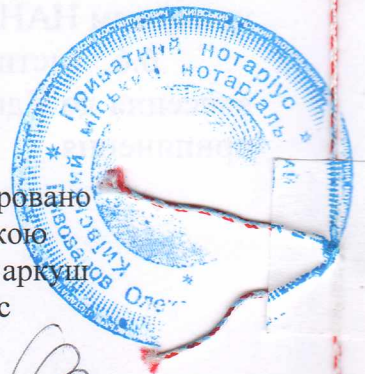
Київ, Україна, двадцять другого лютого дві тисячі двадцять третього року.

Я, Пивоваров О. К., приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу, засвідчую справжність підпису Президента Національної академії наук України Загороднього Анатолія Глібовича, який зроблено у моїй присутності.

Особу представника встановлено, його дієздатність та повноваження перевірено.

Зареєстровано в реєстрі за № 101.

Приватний нотаріус

Прошито, пронумеровано
та скріплено печаткою
21 (двадцять один) аркушів
Приватний нотаріус